

Marcus 12:38-13:2
De arme weduwe
door Reinier Gosker

Waarschuwing vooraf. Het lezen van Marcus 12,38-13,2 kan pijnlijk zijn voor predikanten als zijnde de schriftgeleerden van vandaag. De perikoop bevat een soort 'Theologenspiegel'. Tom Naastepad¹ heeft het in dit verband over een 'altijd voortwoekerende theologenzonde' en over 'godgeleerde betweterij' die 'een ware hel kan zijn in domineesland'. Dus wees gewaarschuwd, collega's!

De perikoop maakt deel van het veel grotere tekstgedeelte 11:1-13:37, dat vertelt over Jezus' onderricht in de tempel, en uitloopt op diens 'eschatologische' of 'apocalyptische' rede' (13:1-37).

Onze perikoop vertelt over Jezus' onderricht (didachè) als reflectie op de eraan voorafgaande confrontatie met de toenmalige gezagsdragers in en om de tempel (11:1-12:34). Deze reflectieve didachè begint in 12:34 met de retorische vraag van Jezus *hoe (!)* zeggen de schriftgeleerden² dat de Gezalfde een zoon van David is.

Waar het gaat over de 'concreetheid van Gods gestalte in de zoon van David' (Tom Naastepad) daar schildert Marcus in 12:38-40 het *negatief* ervan in schriftgeleerden die prat gaan op hun stola's, hun aanzien (hun marktwaarde), hun voorname plek in kerk en synagoge, bij maaltijden. Opvallend is het grove verwijt aan schriftgeleerden 'die de huizen van weduwen opeten, en voor de schijn langdurig bidden' (40). Ik denk dat Marcus hier knipoogt naar Jesaja, waar de profeet een soortgelijk verwijt maakt aan het adres van schrijvers en schriftgeleerden, die wetten ontwerpen waarmee ze de uitbuiting van weduwen en wezen kunnen legitimeren (Jesaja 10:1-2).

Met deze knipoog is creëert Marcus tevens de mogelijkheid om te vertellen over een arme weduwe die 'haar hele levensonderhoud' (ὄλον τὸν βίον αὐτῆς) offerde, oftewel 'alles waarvan ze moest leven' (Naardense Bijbel). Een thema dat vaker ter sprake gebracht wordt in de rabbijnse literatuur. Vajjikra Rabba 3 (107a) vertelt over een vrouw die een handjevol meel als offergave brengt. Waarop de priester misprijzend reageert: '*Kijk wat zij aanbieden! Wat kunnen wij daarvan eten (het aandeel bestemd voor de priester), en wat ervan offeren?*'. Maar in een droom hoort de priester zeggen: '*Veracht haar niet! Want zij is als iemand die haar hele leven (zichzelf) gegeven heeft.*

Kortom, de 'concreetheid van Gods presentie' zit eerder in de arme weduwe dan in de toenmalige gezagsdragers in en om de tempel. Sterker nog, Jezus ziet het systeem van de tempelelite ten ondergaan (13:1-2), terwijl de weg die de arme weduwe gegaan is (haar hele leven) vanaf Marcus 14:1 voor Jezus zelf openligt.

1 Tom Naastepad, *'Menswording. Uitleg naar het evangelie naar Markus'*, pag. 265 e.v.

2 Marcus heeft het (11:38-13:2) uitsluitend over schriftgeleerden, evenals Lucas (20:45-21:4). Mattheus (23:5-14) haalt uit naar schriftgeleerden én Farizeëen. Het is niet verkeerd kerkgangers op deze verschillen opmerkzaam te maken. Herinner je het boek van Peter Tomson *'Als dit uit de Hemel is'*, pag. 169v en 236v.